

SZKOLENIE KOMENDANTÓW GMINNYCH ZOSP RP

Temat: 4

**Krajowy System Ratowniczo –
Gaśniczy na szczeblu gminy.**

Autor: Maciej Schroeder

UWAGA DLA WYKŁADOWCY!

Wykładowca na zajęciach powinien dysponować następującymi przepisami:

- Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej. Dz. U. Nr 81, poz. 351 z 1991 r. z póź. zm. – tekst jednolity www.straz.gov.pl.
- Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej. Dz. U. Nr 88, poz. 400 z 1991 r. z póź. zm. – tekst jednolity www.straz.gov.pl.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 grudnia 1999 roku w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego. Dz. U. Nr 111, poz. 1311 z 1999 r.
- Rozporządzenie MSWiA z dnia 14 września 1998 r. sprawie zakresu, szczegółowych warunków i trybu włączania jednostek ochrony przeciwpożarowej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego. Dz. U. 1998 nr 38 poz. 223.

Podstawą do utworzenia Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego stały się zapisy ustaw:
o ochronie przeciwpożarowej i o Państwowej Straży Pożarnej, obydwie wydane 24 sierpnia 1991r.

Głównym zamierzeniem ustawodawcy było stworzenie jednolitego, skutecznego systemu ratowniczego, obejmującego cały obszar szeroko rozumianego ratownictwa pożarowego, technicznego, chemicznego i ekologicznego bez względu na miejsce, rodzaj i charakter prowadzonych działań ratowniczych.

Krajowy system ratowniczo-gaśniczy (KSRG) jest integralną częścią organizacji bezpieczeństwa wewnętrznego państwa obejmującą w celu ratowania życia, zdrowia, mienia lub środowiska, prognozowanie, rozpoznawanie i zwalczanie pożarów, klęsk żywiołowych lub innych miejscowych zagrożeń.

System skupia jednostki ochrony przeciwpożarowej, inne służby, inspekcje, straże, instytucje oraz podmioty, które dobrowolnie w drodze umowy cywilnoprawnej zgodziły się współdziałać w akcjach ratowniczych.

Konstrukcja systemu zakłada, że zasady realizacji podstawowych zadań ratowniczych są niezmiennie i dostosowane do specyfiki wszelkiego rodzaju zdarzeń, również zdarzeń masowych lub klęsk żywiołowych – kiedy siły i środki ratownicze są niewystarczające organizacja działań ratowniczych wymaga modyfikacji priorytetów oraz dokonania uproszczeń w procedurach działania.

Organizatorem systemu jest

Komendant Główny PSP,

natomiast nadzór nad funkcjonowaniem spełnia

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji odpowiada za realizację polityki państwa w zakresie ochrony przeciwpożarowej oraz pełni nadzór nad funkcjonowaniem krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego i dlatego zgodnie z zapisem ustawowym określił, w drodze rozporządzenia, zakres, szczegółowe warunki i tryb włączania jednostek ochrony przeciwpożarowej, do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego.

W ustawie o ochronie przeciwpożarowej zapisano, że KSRG ma na celu ochronę życia, zdrowia, mienia lub środowiska poprzez:

walkę z pożarami lub innymi klęskami żywiołowymi,

ratownictwo techniczne,

ratownictwo chemiczne,

ratownictwo ekologiczne,

ratownictwo medyczne.

Jakie zadania wykonywane są w ramach poszczególnych ratownictw określa rozporządzenie MSWiA z dnia 29 grudnia 1999 roku w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego.

Struktura organizacyjna KSRG

Zgodnie z właściwością terytorialną, **KSRG tworzą oraz koordynują jego funkcjonowanie**, następujące organy władzy:

- **wójt (burmistrz lub prezydent miasta)** w zakresie zadań ustalonych przez wojewodę,
- **starosta**, który określa zadania i kontroluje wykonywanie zadań na obszarze powiatu, a w sytuacjach nadzwyczajnych zagrożeń życia, zdrowia, środowiska i mienia zarządza systemem przy pomocy powiatowego zespołu reagowania kryzysowego,
- **wojewoda**, który określa zadania i kontroluje ich wykonanie na obszarze województwa, a w sytuacjach nadzwyczajnych zagrożeń życia, zdrowia, środowiska i mienia zarządza systemem przy pomocy wojewódzkiego zespołu reagowania kryzysowego.

KSRG jest zorganizowany na trzech poziomach:

- powiatowym, - wojewódzkim, - krajowym.

Poziomy wojewódzki i krajowy spełniają rolę wspomagającą i koordynacyjną w sytuacjach wymagających użycia sił i środków spoza obszaru danego powiatu lub województwa.

Poziom powiatu

Podstawowym ogniwem funkcjonowania KSRG jest powiat. Na poziomie powiatowym wykonuje się wszystkie podstawowe zadania systemu, związane z obszarem powiatu. Na poziomie powiatowym system tworzą następujące podmioty systemu:

1) komenda powiatowa (miejska) PSP,

2) jednostki ochrony przeciwpożarowej mające siedzibę na obszarze powiatu włączone do systemu, a przede wszystkim JRG PSP, a ponadto ...

takie jak:

- ochotnicze straże pożarne,
- zakładowe straże pożarne,
- zakładowe służby ratownicze,
- gminne zawodowe straże pożarne,
- terenowe służby ratownicze,
- inne jednostki ratownicze.

3) **powiatowy zespół reagowania kryzysowego**, działający na podstawie przepisów o stanie klęski żywiołowej,

4) włączone do systemu **inne służby, inspekcje, straże i instytucje**,

5) **specjaliści w sprawach ratownictwa i inne podmioty**, włączeni do systemu w drodze umowy cywilnoprawnej.

Starosta zapewnia skuteczne warunki realizacji bieżących zadań ratowniczych poprzez jednostki tego systemu, a w szczególności:

- Uzgadnia wspólne działanie tych jednostek na obszarze powiatu.
- Zatwierdza plany ratownicze obszaru powiatu oraz programy działania powiatowych służb, inspekcji i straży oraz innych jednostek powiatu w zakresie ich udziału w KSRG.
- Uwzględnia w projekcie budżetu powiatu niezbędnie środki na skuteczne działania ratownicze powiatowych służb, inspekcji i straży oraz innych jednostek organizacyjnych powiatu oraz dysponuje rezerwą budżetową powiatu.
- Określa zadania KSRG na terenie powiatu oraz kontroluje ich realizację.
- Powołuje powiatowy zespół reagowania kryzysowego.

Starosta zapewnia...

W sytuacjach nadzwyczajnych zagrożeń życia, zdrowia lub środowiska oraz w stanach kryzysu kieruje systemem w zakresie:

- określania celów do osiągnięcia i priorytetów działań ratowniczych,
- zabezpieczenia logistyki dla sił ratowniczych i pomocniczych,
- zapewnienia minimalnych wymogów do przetrwania ludności na obszarach (lub z obiektów) dotkniętych zdarzeniem,
- nadzorowania realizacji przydzielonych zadań oraz monitoringu przebiegu działań ratowniczych.

KSRG funkcjonuje w dwóch stanach:

- stałym czuwaniu i doraźnym reagowaniu polegającym na podejmowaniu działań ratowniczych przez własne siły i środki powiatu i gmin;
- wykonywaniu działań ratowniczych wymagających użycia sił i środków spoza powiatu, wtedy uruchamiany jest poziom wspomagania i koordynacji szczebla wojewódzkiego lub kraju.

Do KSRG mogą być włączone

jednostki ochrony przeciwpożarowej, których siły i środki przewidziane są do użycia w planach działań ratowniczych po spełnieniu warunków.

Do systemu może zostać włączona jednostka, która posiada:

- 1) co najmniej dwa średnie lub ciężkie samochody pożarnicze,
- 2) wyszkolonych ratowników w liczbie zapewniającej pełną obsadę co najmniej dwóch samochodów pożarniczych,
- 3) skuteczny system łączności powiadamiania i alarmowania,
- 4) urządzenia łączności w sieci radiowej systemu na potrzeby działań ratowniczych oraz która pozostaje w stałej gotowości do podejmowania działań ratowniczych.

Do systemu może być włączona także jednostka, która nie spełnia warunków wymienionych powyżej, jeśli jej działalność ma zastosowanie w warunkach przewidzianych w planie działań ratowniczych. Ocenę wymienionych warunków przeprowadza właściwy miejscowo komendant powiatowy PSP.

Organizacja KSRG na obszarze gminy

Włączenie jednostki do systemu jest poprzedzone zawarciem porozumienia między właściwym miejscowo komendantem powiatowym (miejskim) PSP, podmiotem tworzącym jednostkę oraz tą jednostką.

Porozumienie takie określa w szczególności:

- 1) siły i środki przewidziane do wykorzystania w systemie,**
- 2) zadania ratownicze przewidziane dla jednostki w ramach systemu,**
- 3) wymaganą liczbę i poziom wyszkolenia ratowników w jednostce,**

4) sposób utrzymania stanu gotowości jednostki, w szczególności w zakresie:

- sprawności technicznej samochodów i ich wyposażenia,**
- przygotowania ratowników do działań,**
- przebiegu alarmowania.**

5) sposobów alarmowania jednostki,

6) warunków rozwiązania porozumienia.

Kolejnym etapem jest przedstawienie właściwemu komendantowi wojewódzkiemu PSP wykazu jednostek, z którymi komendant powiatowy zawarł porozumienie, wraz z analizą zabezpieczenia operacyjnego podległego obszaru.

**Na wniosek komendanta wojewódzkiego PSP,
Komendant Główny PSP
wydaje decyzję
w sprawie włączenia jednostki do systemu.**

Podstawowe obowiązki i uprawnienia jednostki włączonej do KSRG to:

- Jednostka włączona do KSRG realizuje m.in. zadania jakie nakłada na system ustawa o ochronie przeciwpożarowej, a mianowicie: walka z pożarami i innymi klęskami żywiołowymi, ratownictwo techniczne, chemiczne, ekologiczne, medyczne oraz inne wg potrzeb.
- Jednostka będzie dysponowana do realizacji powyższych zadań na terenie: macierzystej miejscowości (własnego rejonu działania), gminy, a w ramach KSRG na teren powiatu. Jednostki włączone do odwodów operacyjnych także na teren województwa i kraju.
- Jednostka będzie podlegała okresowej ocenie stanu gotowości bojowej.
- Może otrzymać dofinansowanie z budżetu państwa, w ramach posiadanych na dany rok środków finansowych.

Włączenie jednostki do KSRG jest momentem przełomowym w jej działalności, dlatego też powinno ono odbywać się w sposób szczególny, na zorganizowanych w tym celu uroczystych zbiórkach, spotkaniach, itp...

Uroczystość podpisania porozumienia organizuje się dla jednej jednostki lub kilku z terenu jednej gminy lub powiatu. Informację na temat włączenia jednostki do KSRG należy przekazać społecznościom lokalnym - poprzez środki masowego przekazu, zebrania wiejskie itp.

Do zadań gminy (Wójta, Burmistrza lub Prezydenta miasta) w zakresie KSRG należy:

- realizacja ustalonych przez wojewodę zadań w zakresie KSRG,
- udział w inspekcji gotowości do działań ratowniczych przeprowadzanych przez organy inspekcyjne PSP w jednostkach OSP włączonych do KSRG,
- bieżąca współpraca ze starostwem powiatu oraz komendantem powiatowym (miejskim) PSP w zakresie ochrony przeciwpożarowej oraz zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi lub środowiska na obszarze gminy,
- współudział w opracowywaniu planów ratowniczych powiatu w części dotyczącej obszaru gminy,

- udzielanie pomocy jednostkom OSP funkcjonującym na obszarze gminy.
- wykonując zadania z zakresu koordynacji funkcjonowania KSRG wójt realizuje zadania gminy w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
- zapewnia siły i środki do zwalczania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia,
- wójt zapewnia gotowość bojową jednostek OSP funkcjonujących na terenie gminy,
- podejmuje działania w celu włączenia do KSRG jednostek ochrony przeciwpożarowych utworzonych przez gminę,
- dokonuje analizy zagrożeń występujących na terenie gminy w celu ustalenia:
  - rodzaju i częstotliwości występowania miejscowych zagrożeń,
  - potrzeb w zakresie zapewnienia należytej ochrony ludzi na danym terenie.

Zasady dysponowania sił i środków posiadanych przez gminę.

Podstawową siłą ratowniczą na poziomie gminy są OSP. Wykonują one zadania ratownicze wynikające z potrzeb i możliwości posiadanego sprzętu, wyposażenia oraz wyszkolenia wspomagając działania jednostek PSP.

Podstawowym elementem systemu przyjmującym informacje o zdarzeniach są SK w komendach PSP. Dla gminy takim stanowiskiem jest powiatowe (miejskie) SK na poziomie powiatowym.

Powiatowe (miejskie) SK i wojewódzkie stanowiska koordynacji ratownictwa stanowią również bazę techniczną i informacyjną właściwych terenowo zespołów reagowania kryzysowego.

SK dokonują bieżącej wymiany informacji niezbędnej do prognozowania zagrożeń i prowadzenia działań ratowniczych oraz stanowią centrum powiadamiania ratunkowego sił i środków podmiotów systemu lub wspomagających system.

SK na wszystkich poziomach zorganizowane są w sposób zapewniający ich ciągłe funkcjonowanie oraz pozwalający m.in. na:

- 1) stałe współdziałanie z dyspozytorami lub innymi osobami z poszczególnych podmiotów systemu,
- 2) zapewnienie stosownych informacji kierującemu działaniem ratowniczym,
- 3) alarmowanie odwodów operacyjnych,
- 4) alarmowanie członków sztabu oraz innych osób ujętych w planie ratowniczym,
- 5) korzystanie z mapy cyfrowej i innych map operacyjnych,
- 6) korzystanie z planów operacyjnych oraz dokumentacji operacyjnej,
- 7) korzystanie z łączności przywoławczej, selektywnego wywoływania i alarmowania,

- 8) korzystanie z łączności satelitarnej, radiowej, komórkowej oraz przewodowej,
- 9) współdziałanie ze specjalistami w sprawach ratownictwa,
- 10) wykorzystanie baz danych operacyjnych,
- 11) korzystanie ze sprzętu niezbędnego do rejestracji rozmów oraz analizowanie czasu wyjazdu i pobytu zadysponowanych sił i środków do działań ratowniczych,
- 12) stosowanie innych środków, urządzeń, systemów łączności i metod analizy, których wykorzystanie może usprawnić działania ratownicze oraz realizację zadań poszczególnych stanowisk kierowania.

Podmioty systemu są obowiązane regularnie przekazywać szczegółowe dane do stanowiska kierowania o stanie oraz dyspozycyjności swych sił i środków oraz informować o ich zadysponowaniu, w zakresie określonym przez komendanta powiatowego PSP.

Dysponowanie sił i środków podmiotów systemu dla obszaru powiatu, województwa i kraju odbywa się z uwzględnieniem rodzaju i wielkości zdarzenia oraz liczby poszkodowanych, a także następujących czynników:

- 1) możliwości podjęcia działań ratowniczych w najkrótszym czasie,
- 2) aktualnego potencjału sił i środków będących w dyspozycji odpowiednio na poziomie powiatu, województwa i kraju,
- 3) możliwości wykorzystania w działaniach ratowniczych sił i środków spoza systemu,
- 4) możliwości wykorzystania odwodów operacyjnych systemu,
- 5) możliwości techniczno-logistycznego wsparcia działań ratowniczych,

- 6) procedury i uzgodnień zawartych w planach działań ratowniczych na poziomie powiatu, województwa i kraju,
- 7) lokalnych zagrożeń i warunków naturalnych na terenie działania podmiotów systemu, takich jak:
  - a) gęstość zaludnienia,
  - b) infrastruktura komunalna i przemysłowa,
  - c) przeszkody naturalne: rzeki, jeziora, lasy, tereny bagienne, góry i sztuczne: linie kolejowe, kanały, autostrady, instalacje transportujące media niebezpieczne,
  - d) charakterystyka istniejących szlaków komunikacyjnych,
  - e) tereny zajmowane przez poligony wojskowe.

Elementem spinającym system ratowniczy powinny być **powiatowe centra ratownicze (CPR)** zapewniające obsługę europejskiego numeru alarmowego 112. W wielu powiatach utworzono na bazie PSK PSP, wspólne CPR-y (straży pożarnej i pogotowia ratunkowego).

Literatura:

- Vademecum ochrony przeciwpożarowej w powiecie i gminie. Oficyna poligraficzna APLA SP.J. Kielce, 2004.
- Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy. Ochrona przeciwpożarowa. Zbiór przepisów. Firex, Warszawa, 2000.
- Marczyński D. KSRG a kierujący działaniem ratowniczym. Przegląd Pożarniczy nr 2/2000.
- Skomra W. Kim jest kierujący akcją ratowniczą. Przegląd Pożarniczy nr 9/2005.
- Kubicki W. Krajowy System Ratowniczo Gaśniczy. Materiał z Konferencji: Wyposażenie techniczne jednostek KSRG – stan aktualny oraz kierunki rozwoju. Edura, Warszawa, 2003.

Wykorzystano:

- ustawy, rozporządzenia i cytaty wymienione w podręczniku,
- karykatura: Michał Czerwiński,
- zdjęcia: archiwum KW PSP Poznań. Foto S. Włodarczyk.
Internet: KP PSP Nowy Tomyśl – pob. 27.03.2007.

Dziękuję za uwagę!

